

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
ATHANASIOS RANTOS
esitatud 31. märtsil 2022¹

Kohtuasi C-168/21

Procureur général près la cour d'appel d'Angers
versus
KL

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Cour de cassation (kassatsioonikohus, Prantsusmaa))

Eelotsusetaotlus – Politseikoostöö ja õigusalane koostöö kriminaalasjades – Euroopa vahistamismäärus – Raamotsus 2002/584/JAI – Artikli 2 lõige 4 ja artikli 4 lõige 1 – Kahepoolse karistatavuse tingimus – Vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutuse teostatav kontroll – Kuriteo erinevad koosseisutunnused vahistamismääruse teinud liikmesriigis ja vahistamismäärust täitvas liikmesriigis – Karistus, mis on mõistetud ühe süüteo eest, mis hõlmab mitut tegu, millest mõned ei ole vahistamismäärust täitvas liikmesriigis kriminaalkorras karistatavad – Euroopa Liidu põhiõiguste harta – Artikkel 49 lõige 3 – Karistuse proportsionaalsuse põhimõte

I. Sissejuhatus

1. Euroopa Liidu õiguses võib kahepoolse karistatavuse tingimust määratleda kui asjaolu, et koostöö objektiks olev käitumine kujutab endast kuritegu nii taotluse esitanud (või vahistamismääruse teinud) kui ka taotluse saanud (või vahistamismäärust täitvas) liikmesriigis². Teatud juhtudel võib Euroopa vahistamismääruse alusel tagaotsitava isiku üleandmine sõltuda kõnealuse kahepoolse karistatavuse tingimuse täitmisest.

2. Käesoleval juhul tegid Itaalia õigusasutused Euroopa vahistamismääruse muu hulgas ühe kuriteoga seotud süüdimõistva kohtuotsuse täitmisele pööramiseks, millega karistati mitut tegu ühe kuriteona. Cour de cassation (kassatsioonikohus, Prantsusmaa), kes esitas eelotsusetaotluse, küsib, kas vahistamismäärust täitva liikmesriigi, st Prantsusmaa õigusasutused võivad keelduda kõnealuse Euroopa vahistamismääruse täitmisest, arvestades raamotsuse 2002/584/JSK³ artikli 2 lõiget 4 ja artikli 4 lõiget 1 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 49 lõiget 3.

¹ Algkeel: prantsuse.

² Vt Flore, D. ja Bosly, S., *Droit pénal européen*, 2. kd, Larcier, Brüssel, 2014, lk 580, nr 1013. Kahepoolse karistatavuse tingimuse arengu kohta vt kohtujurist Bobeki ettepanek kohtuasjas Grundza (C-289/15, EU:C:2016:622, punktid 31–40).

³ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34).

3. Sellega seoses märgib see kohus esiteks, et selle kuriteo koosseisutunnused on kahes asjaomases liikmesriigis erinevad, ja teiseks ei ole mõni selle kuriteoga hõlmatud tegu vahistamismäärust täitvas liikmesriigis kriminaalkorras karistatav. Seega palutakse Euroopa Kohtul selgitada raamotsuses 2002/584 kahepoolse karistatavuse tingimuse ulatust.

4. Käesolevas ettepanekus teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata esitatud küsimustele, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu kirjeldatud tingimustel nõuavad kõnealuse raamotsuse sätted Euroopa vahistamismääruse täitmist.

II. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus

5. Raamotsuse 2002/584 põhjenduste 6, 10 ja 12 kohaselt:

„6. Käesolevas raamotsuses sätestatud Euroopa vahistamismäärus on esimene kindel meede kriminaalõiguse valdkonnas, millega kohaldatakse vastastikuse tunnustamise põhimõtet, mida Euroopa Ülemkogu nimetas õiguslaselise koostöö nurgakiviks.

[...]

10. Euroopa vahistamismääruse toimimine põhineb suurel liikmesriikidevahelisel usaldusel. Selle kohaldamise võib peatada ainult siis, kui üks liikmesriik on raskelt ja jätkuvalt rikkunud [ELL] artikli 6 lõikes 1 sätestatud põhimõtteid ja kui rikkumise on nimetatud lepingu artikli 7 lõike 1 alusel kindlaks teinud nõukogu ja sellel on artikli 7 lõikes 2 sätestatud tagajärjed.

[...]

12. Käesolev raamotsus austab põhiõigusi ja järgib põhimõtteid, mida tunnustatakse [ELL] artiklis 6 ja mis on kajastatud [...] hartas, eelkõige selle VI peatükis. [...].“

6. Selle raamotsuse artiklis 1 „Euroopa vahistamismääruse määratlus ja selle täitmise kohustus“ on sätestatud:

„1. Euroopa vahistamismäärus on liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.

2. Liikmesriigid täidavad mis tahes Euroopa vahistamismääruse vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt käesoleva raamotsuse sätetele.

3. Käesolev raamotsus ei ole mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on kirja pandud [ELL] artiklis 6.“

7. Kõnealuse raamotsuse artiklis 2 „Euroopa vahistamismääruse rakendusala“ on ette nähtud:

„1. Euroopa vahistamismääruse võib teha tegude eest, mida vahistamismääruse teinud liikmesriigis karistatakse vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega, mille

maksimaalne pikkus on vähemalt 12 kuud, või kui karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme kohta on otsus tehtud, peab see olema vähemalt nelja kuu pikkune.

2. Käesoleva raamotsuse alusel ja teo topeltkaristatavust kontrollimata toimub Euroopa vahistamismääruse alusel üleandmine järgmiste kuritegude puhul, nagu need on vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusaktides määratletud ja kui need on vahistamismääruse teinud liikmesriigis karistatavad vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt kolm aastat:

[...]

4. Muude süütegude puhul, mida ei ole nimetatud lõikes 2, võib üleandmise suhtes kohaldada tingimust, et teod, mille suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, on vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusaktide alusel süüteod selle koosseisu tunnustest või kirjeldusviisist olenemata.“

8. Kõnealuse raamotsuse artikli 4 „Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtlikud alused“ lõikes 1 on sätestatud:

„Vahistamismäärust täitev õigusasutus võib keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui:

1. artikli 2 lõikes 4 osutatud juhul ei kujuta Euroopa vahistamismääruse aluseks olev tegu vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse alusel süütegu; [...]

[...]“.

B. Prantsuse õigus

9. Kriminaalmenetluse seadustiku artiklis 695-23 on põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis ette nähtud:

„Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldutakse ka siis, kui nimetatud vahistamismääruse aluseks olev asjaolu ei kujuta endast Prantsuse õiguse kohaselt kuritegu.

Erandina esimesest lõigust täidetakse Euroopa vahistamismäärus, ilma et kontrollitaks etteheidetavate tegude kahepoolset karistatavust, kui kõnealused teod on vahistamismääruse teinud liikmesriigi õiguse kohaselt karistatavad vähemalt kolmeaastase vangistusega või sama kestusega vabadust piirava julgeolekumeetmega ning kuuluvad ühte artiklis 694-32 osutatud kuritegude kategooriasse.

Kui eelmise lõike sätted on kohaldatavad, on tegude õiguslik kvalifitseerimine ja kohaldatava karistuse mõistmine vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusasutuse ainupädevuses.

[...]“.

III. Põhikohtuasi, eelotsuse küsimused ja menetlus Euroopa Kohtus

10. 6. juunil 2016 tegid Itaalia õigusasutused KLi suhtes Euroopa vahistamismääruse, et viia täide kaheteistkümne aasta ja kuue kuu pikkune vangistus, mille Corte di appello di Genova (Genova apellatsioonikohus, Itaalia) oli mõistnud 9. oktoobri 2009. aasta otsusega, mis pöörati täitmisele 13. juulil 2012, pärast seda, kui Corte suprema di cassazione (kassatsioonikohus, Itaalia) jättis KLi apellatsioonkaebuse rahuldamata.

11. See süüdimõistmine liitis neli karistust, mis olid mõistetud nelja järgmise kuriteo eest: grupiviisiline relvastatud röövimine (üks aasta vangistust), hävitamine ja rüüstamine (kümme aastat vangistust), relvade kandmine (üheksa kuud vangistust) ja lõhkeseadeldiste lõhkamine (üheksa kuud vangistust).

12. Mis puudutab eelkõige Itaalia karistusseadustiku (codice penale) artiklis 419 sätestatud kuritegu „hävitamine ja rüüstamine“,⁴ siis kirjeldatakse Euroopa vahistamismääruses selle toimepanemise asjaolusid järgmiselt: „teiste isikutega koos olles, enam kui viieliikmelises rühmas, kes osales G8 tippkohtumise vastasel meelevaldusel, pani [KL] toime hävitamise ja rüüstamisega seotud teod sellises kohas ja ajaga seotud kontekstis, kus esines objektiivne oht avalikule korrale; pani toime mitut linnarajatist ja avalikku vara kahjustavaid tegusid, mille puhul tekitatud kahju suurus ei olnud täpselt mõõdetav, kuid ulatus vähemalt sadade miljonite [Itaalia] liirideni [(ITL) (kümnete tuhandete eurodeni)]; pani toime kahjustamise, rüüstamise, tulekahju põhjustamise tõttu ka krediidasutuste, autode, muude müügikohtade hävitamise, kusjuures raskendava asjaoluna põhjustas asjaomastele isikutele olulise varalise kahju“.

13. Corte di appello di Genova (Genova apellatsioonikohus) 9. oktoobri 2009. aasta otsusest nähtub, et KLi omistati „hävitamise ja rüüstamisena“ kvalifitseeritavad seitse tegu, mis on karistatavad ühe kuriteona, nimelt linnarajatiste ja avaliku vara kahjustamine, ehitusplatsi kahjustamine ja rüüstamine, Credito Italiano krediidasutuse ruumide täielik kahjustamine, Fiat Uno sõiduki täielik kahjustamine süütamise teel, Carige krediidasutuse ruumide täielik kahjustamine süütamise teel, Fiat Brava sõiduki täielik kahjustamine süütamise teel ning ühe kaubamaja täielik kahjustamine ja rüüstamine.

14. KL ei nõustunud oma üleandmisega Euroopa vahistamismääruse täitmisel. Cour d'appel de Rennes'i (Rennes'i apellatsioonikohus, Prantsusmaa) eeluurimiskolleegium nõudis 23. augusti 2019. aasta otsusega täiendavat teavet, sealhulgas Corte di appello di Genova (Genova apellatsioonikohus) 9. oktoobri 2009. aasta otsuse ja sellele järgneva Corte suprema di cassazione (kassatsioonikohus) otsuse esitamist. 15. novembri 2019. aasta otsusega keeldus see eeluurimiskolleegium KLi üleandmisest põhjendusega, et menetluses puudusid tõendid selle kohta, et KLi taotlus advokaadi saamiseks oli edastatud Itaalia Vabariigile, ja andis korralduse tema vabastamiseks.

15. 18. detsembri 2019. aasta otsusega tühistas kassatsioonikohus selle kohtuotsuse ja saatis asja tagasi cour d'appel d'Angers' (Angers' apellatsioonikohus, Prantsusmaa) eeluurimiskolleegiumile. Kõnealune eeluurimiskolleegium keeldus 4. novembri 2020. aasta kohtuotsusega esiteks KLi üleandmisest Itaalia ametiasutustele Euroopa vahistamismääruse täitmiseks, kuivõrd see oli tehtud „hävitamise ja rüüstamisena“ kvalifitseeritud kuriteo eest mõistetud kümneaastase vangistuse täideviimiseks. Teiseks nõudis eeluurimiskolleegium täiendavat teavet, et selgitada

⁴ See artikkel pealkirjaga „Hävitamine ja rüüstamine“ sätestab põhikohtuasjas kohaldatavas versioonis: „[n]eid, kes artiklis 285 sätestamata juhtudel panevad toime hävitamise või rüüstamisena käsitatavaid tegusid, karistatakse kaheksa- kuni viieteistkümneaastase vangistusega. Karistust suurendatakse, kui kuriteo objekt on müügi- või ladustamiskohas olevad relvad, laskemoon või toiduained“.

välja, kas Itaalia õigusasutused soovivad, et Euroopa vahistamismääruses nimetatud kolme muu kuriteo eest mõistetud kahe aasta ja kuue kuu pikkune vangistus täidetak Prantsusmaal. Procureur général près la cour d'appel d'Angers (Angers' apellatsioonikohtu peaprokurör) esitas selle kohtuotsuse peale kassatsioonkaebuse Cour de cassationile (kassatsioonikohus), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus.

16. See kohus tuletab meelde, et Euroopa Kohus tõlgendas 11. jaanuari 2017. aasta otsuses Grundza (C-289/15, edaspidi „kohtuotsus Grundza“, EU:C:2017:4)⁵ kahepoolse karistatavuse tingimust, ja märgib, et põhjendades keeldumist KLi üleandmisest Itaalia õigusasutustele seoses „hävitamise ja rüüstamisena“ kvalifitseeritava kuriteoga, märkis cour d'appel d'Angers (Angers' apellatsioonikohtu eeluurimiskolleegium), et kaks selle süüteo raames arvesse võetud seitsmest teost ei pruukinud Prantsusmaal kujutada endast kuritegu: esiteks krediidasutuse Credito Italiano ruumide kahjustamine ja teiseks Fiat Brava sõiduki kahjustamine süütamise teel. Kõnealune eeluurimiskolleegium järeldas, et kuna Corte d'appello di Genova (Genova apellatsioonikohus) ja Corte suprema di cassazione (kassatsioonikohus) olid „väljendanud ühemõttelist tahet“ analüüsida neid seitset tegu kui lahutamatu tervikut, siis kahepoolse karistatavuse tingimuse kohaldamine tingis vajaduse lükata kõrvale kõik need lahutamatu seotud asjaolud.

17. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul nähtub Corte suprema di cassazione (kassatsioonikohus) 13. juuli 2012. aasta otsusest, et Itaalia karistusseadustiku artiklis 419 sätestatud hävitamise ja rüüstamise kuriteo objektiivne koosseisutunnus on mis tahes viisil ja mis tahes vahenditega hävitamis- ja laastamistoimingute toimepanemine, mis põhjustavad suure hulga vallas- või kinnisvara täielikku, valimatut, ulatuslikku ja põhjalikku purustamist, hävitamist ja kahjustamist, mistõttu see ei tekita mitte ainult kahju ühe või mitme subjekti varale ja sellega koos eraomandi rikkumisest tulenevat sotsiaalset kahju, vaid ka tegelikku rünnet ja ohtu avalikule korrale selle konkreetset tähenduses kui ühiskondliku elu heale korraldusele ja korrapärasele arengule, millele vastab rahu- ja turvatunne kogukonnas. Eelotsusetaotluse esitanud kohus järeldeb sellest, et „hävitamise ja rüüstamisena“ kvalifitseeritav kuriteokoosseis Itaalia õiguses sisaldab korduvaid ja massilisi hävitamise ja rikkumise toiminguid, mis ei tekita kahju mitte üksnes asjaomase vara omanikele, vaid kahjustab ka avalikku korda, seades ohtu ühiskonnaelu tavapärase toimimise.

18. See kohus kinnitab, et Prantsuse karistusõiguses ei ole eraldi kuriteokoosseisu, mis hõlmaks avaliku korra ohustamist massilise vallas- või kinnisvara hävitamise tõttu. Karistatavad on üksnes hävitamine, vara rikkumine ja vargused koos vara rikkumisega, mis võivad olla toime pandud grupiviisiliselt ja tekitavad kahju asjaomase vara omanikele. Seega tekib selle kohtu arvates küsimus, kas avaliku korra rikkumine, mis moodustas Corte d'appello di Genova (Genova apellatsioonikohus) ja Corte suprema di cassazione (kassatsioonikohus) hinnangul KLi toime pandud „hävitamise ja rüüstamisena“ kvalifitseeritud kuriteo põhitunnuse, on kahepoolse karistatavuse tingimuse hindamiseks asjakohane.

19. Eeldades, et käesoleval juhul on kahekordse karistatavuse tingimus täidetud, märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et raamotsus 2002/584 ei sisalda sätet, mis võimaldaks vahistamismäärust täitval liikmesriigil keelduda asjaomase isiku üleandmisest põhjusel, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi mõistetud karistus näib Euroopa vahistamismäärusega hõlmatud fakte silmas pidades eaproportsionaalne. Lisaks sellele, kuigi kõnealuse raamotsuse

⁵ Selle kohtuotsuse kohta vt Falkiewicz, A., „The Double Criminality Requirement in the Area of Freedom, Security and Justice – Reflections in Light of the European Court of Justice Judgment of 11 January 2017, C-289/15, Criminal Proceedings against Jozef Grundza“, *European Criminal Law Review*, 2017, 7. kd, nr 3, lk 258–274.

artikli 5 kohaselt võib Euroopa vahistamismäärust täitev õigusasutus seada vahistamismäärust täitvas liikmesriigis vahistamismääruse täitmise tingimuseks, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigussüsteem näeb ette määratud karistuse läbivaatamise, kehtib see ainult juhul, kui vahistamismääruse aluseks oleva süüteo eest on ette nähtud eluaegne vabadusekaotuslik karistus või vabadust piirav julgeolekumeede. Seega, isegi kui vahistamismäärust täitev liikmesriik leiab, et vahistamismääruse proportsionaalsusega seoses esineb tõsiseid probleeme, ei saa see riik sel põhjusel keelduda tagaotsitava vahistamismääruse teinud liikmesriigis mõistetud karistuse täideviimiseks üleandmisest.

20. Ehkki põhimõtteliselt tuleb vahistamismääruse teinud liikmesriigil kontrollida Euroopa vahistamismääruse proportsionaalsust enne määruse tegemist, ei võimalda see kontrollimine vältida proportsionaalsuse põhimõtte eiramist juhul, kui – nagu käesolevas asjas – Euroopa vahistamismäärus tehti sellise karistuse täideviimiseks, mis mõisteti mitmest teost koosneva ühe süüteo eest, kuid ainult osa nendest tegudest kujutab endast vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt kuritegu. Nimelt viiakse sellisel juhul vahistamismääruse teinud liikmesriigi mõistetud karistus täide täies ulatuses, kuigi üleandmine on välistatud teatud tegude puhul, mida see karistus hõlmab. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu väitel järeldub sellest, et kuigi Euroopa vahistamismäärus võis olla selle tegemise ajal proportsionaalne, ei saa välistada, et see ei ole enam proportsionaalne selle täitmise ajal.

21. Raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõikest 3 koostoimes selle põhjendusega 12 tuleneb, et Euroopa vahistamismäärusega seoses tuleb järgida põhiõigusi ja õiguse aluspõhimõtteid, nagu need on kajastatud hartas. Selles osas on harta artikli 49 lõikes 3 ette nähtud põhimõte, et karistuste raskus ei tohi olla kuriteo suhtes ebaproportsionaalne.

22. Neil asjaoludel otsustas Cour de cassation (kassatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõiget 4 ja artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kahepoolse karistatavuse tingimus on täidetud niisuguses olukorras nagu käesolevas asjas, milles üleandmist taotletakse seoses tegudega, mis vastavad vahistamismääruse teinud liikmesriigis hävitamise ja rüüstamise süüteokoosseisule ning mis seisnevad „purustamises ja rüüstamises“, mis kahjustasid avalikku korda, kui vahistamismäärust täitvas liikmesriigis on olemas süüteokoosseis „vargus koos vara rikkumisega, purustamine, kahju tekitamine“, milles ei ole nõutav avaliku korra rikkumise koosseisutunnus?
2. Kui esimesele küsimusele tuleb vastata jaatavalt, siis kas raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõiget 4 ja artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et vahistamismäärust täitva riigi kohus võib keelduda karistuse täideviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui ta tuvastab, et vahistamismääruse teinud riigi õigusasutused on mõistnud selle karistuse asjaomasele isikule ühe süüteo toimepanemise eest, mille kirjeldus hõlmas erinevaid tegusid, ning ainult üks osa nendest tegudest kujutab endast süütegu vahistamismäärust täitva riigi seisukohast? Kas tuleb teha vahet sellel, kas vahistamismäärust täitva riigi õigusasutused leidsid, et need erinevad teod on üksteisest lahutatavad või mitte?
3. Kas [harta] artikli 49 lõige 3 nõuab, et vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutus peab keelduma Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui ühelt poolt tehti see ühe süüteo eest määratud liitkaristuse täideviimiseks ning teiselt poolt saab üleandmisega nõustuda üksnes ühe osa tegude puhul, kuna teatud teod, mille eest see karistus määrati, ei kujuta endast süütegu vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse alusel?“

23. Eelotsusetaotluse esitanud kohus palus Euroopa Kohtul arutada käesolevat kohtuasja Euroopa Kohtu kodukorra artikli 105 lõike 1 alusel kiirendatud menetluses. Euroopa Kohtu president jättis 13. aprilli 2021. aasta otsusega selle taotluse rahuldamata. Ta otsustas siiski kohtuasja menetleda Euroopa Kohtu kodukorra artikli 53 lõike 3 alusel eelisjärjekorras.

24. KL ning Prantsusmaa ja Itaalia valitsus ning Euroopa Komisjon esitasid oma kirjalikud seisukohad. KL, Prantsusmaa valitsus ja komisjon esitasid ka suulised seisukohad kohtuistungil, mis toimus 20. jaanuaril 2022.

IV. Analüüs

A. *Esimene eelotsuse küsimus*

25. Oma esimeses küsimuses soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõiget 4 ja artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendes sätetes sätestatud kahepoolse karistatavuse tingimus on täidetud juhul, kui Euroopa vahistamismäärus on tehtud seoses tegudega, mis vahistamismääruse teinud liikmesriigis on käsitatavad sellise kuriteona, mis hõlmab avaliku korra rikkumist, kui sellised teod on kriminaalkorras karistatavad ka vahistamismäärust täitvas liikmesriigis, ilma et see avaliku korra rikkumise koosseisutunnus oleks nõutav.

26. Prantsusmaa ja Itaalia valitsus ning komisjon soovivad sellele küsimusele vastata jaatavalt, KL aga eitavalt.

27. Kõigepealt tuleb märkida, et vastavalt raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõikele 4 võib vastavalt kõnealuse artikli lõikes 2 sätestatud 32 kuriteo loetelus nimetamata süütegude puhul seada tagaotsitava üleandmise tingimuseks, et teod, millega seoses Euroopa vahistamismäärus on tehtud, kujutavad endast vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt süütegu selle koosseisust või kvalifitseerimisest olenemata. Teisisõnu võimaldab see säte vahistamismäärust täitval liikmesriigil seada karistuse täideviimise tingimuseks vastavus kahepoolse karistatavuse kriteeriumile⁶. Sellega seoses on Euroopa vahistamismääruse täitamata jätmise vabatahtlikke aluseid käsitlevas kõnealuse raamotsuse artikli 4 lõike 1 punktis 1 ette nähtud, et täitev õigusasutus võib keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui täidetud ei ole kahepoolse karistatavuse tingimus. Nagu nähtub eelotsusetaotlusest, on need sätted üle võetud Prantsuse kriminaalmenetluse seadustiku artiklisse 695-23.

28. Käesoleval juhul on Euroopa vahistamismääruses märgitud asjaomaste kuritegude laad ja õiguslik kvalifikatsioon ning kirjeldatud nende toimepanemise asjaolusid vastavalt raamotsuse 2002/584 artikli 8 lõike 1 punktidele d ja e. Sellega seoses kuulub osa tegusid, mida KLile ette heidetakse, Itaalia karistusseadustiku artiklis 419 sätestatud „hävitamise ja rüüstamisena“ kvalifitseeritud kuriteo alla. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et tegemist on mitmekordse ning massilise hävitamise ja kahjustamisega, mis ei tekita kahju mitte üksnes asjaomase vara omanikele, vaid kahjustab ka avalikku korda, seades ohtu ühiskonnaelu tavapärase toimimise. Itaalia valitsus märkis oma kirjalikes seisukohtades, et seda avaliku korra rikkumise tingimust ei ole Itaalia karistusseadustiku artiklis 419 sõnaselgelt nõutud, vaid see tuleneb Itaalia kohtute praktikast.

⁶ Vt selle kohta kohtuotsus Grundza, punkt 28.

29. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei ole Prantsuse karistusõiguses eraldi süüteo koosseisu, mis hõlmaks avaliku korra ohustamist massilise vallas- või kinnisvara hävitamise tõttu. Karistatavad on üksnes hävitamise, vara rikkumise toimingud ja vargused koos vara rikkumisega, mis võivad olla toime pandud grupiviisiliselt ja tekitavad kahju vara omanikele.

30. Seega soovib see kohus teada, kas raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõikes 4 ja artikli 4 lõikes 1 sätestatud kahepoolse karistatavuse tingimus on sellisel juhul nagu põhikohtuasjas täidetud. Nimetatud kohus viitas kohtuotsusele Grundza, mis puudutas raamotsuse 2008/909/JSK⁷ artikli 7 lõike 3⁸ ja artikli 9 lõike 1 punkti d⁹ tõlgendamist.

31. Kõnealuses otsuses tuletas Euroopa Kohus seoses viimati nimetatud raamotsuse artikli 7 lõikega 3 meelde, et liidu õigusnormi tõlgendamisel ei tule arvestada mitte üksnes normi sõnastust, vaid ka selle konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa see norm on¹⁰.

32. Esiteks märgib Euroopa Kohus, et nagu nähtub kõnealuse artikli 7 lõike 3 sõnastusest, seisneb vajalik ja piisav tingimus kahepoolse karistatavuse hindamisel asjaolus, et teod, mille toimepanemise eest isik on vahistamismääruse teinud riigis süüdi mõistetud, kujutavad endast kuritegu ka vahistamismäärust täitvas riigis ning sellest järeldub, et ei ole nõutav, et kuriteod oleksid kahes asjaomas riigis klassifitseeritud identselt¹¹. Euroopa Kohus lisab, et seda tõlgendust kinnitab lauseosa: vahistamismäärust täitvas riigis ette nähtud kuriteo „koosseisu tunnustest või kirjeldusviisist olenemata“, millest nähtub sõnaselgelt, et ei vahistamismääruse teinud liikmesriigi ja vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguses sätestatud kuriteo tunnused, mille alusel tegu kvalifitseeritakse, ega vastavates liikmesriikide õiguskordades esitatud kuritegude nimetused ja klassifikatsioon ei pea täielikult kattuma¹². Järelikult võib vahistamismäärust täitva liikmesriigi pädev asutus kahepoolse karistatavuse hindamisel selle sätte kohaselt lähtuda *paindlikust lähenemisviisist* nii kuriteo koosseisu tunnuste kui ka selle kvalifikatsiooni puhul¹³.

33. Seega peab kahepoolse karistatavuse hindamisel vahistamismäärust täitva riigi pädev asutus kontrollima, kas kuriteo aluseks olevad faktilised asjaolud, mis on kajastatud vahistamismääruse teinud liikmesriigi pädeva asutuse kohtuotsuses, annaksid juhul, kui need oleksid aset leidnud vahistamismäärust täitva riigi territooriumil, aluse kohaldada kriminaalkaristust selle riigi territooriumil¹⁴.

34. Seoses sellise grammatilise tõlgendusega tuleb märkida, et raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõike 4 ja artikli 4 lõike 1 punkti 1 sõnastus on sarnane raamotsuse 2008/909 artikli 7 lõike 3 ja artikli 9 lõike 1 punkti d sõnastusega. Kõnealuse artikli 2 lõikes 4 on sätestatud, et üleandmise

⁷ Nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsus vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kriminaalasjades tehtud otsuste suhtes, millega määratakse vabadusekaotuslikud karistused või vabadust piiravad meetmed, nende Euroopa Liidus täideviimise eesmärgil (ELT 2008, L 327, lk 27).

⁸ Selle sätte kohaselt „[m]uude kui lõikes 1 sätestatud kuritegude puhul võib täidesaatev riik kohtuotsust tunnustada ja karistust täide viia tingimusel, et kohtuotsuse aluseks olev tegu on täidesaateva riigi õigusaktide alusel kuritegu selle koosseisu tunnustest või kirjeldusviisist olenemata.“

⁹ See sätte nõuab, et „[t]äidesaateva riigi pädev asutus võib keelduda kohtuotsuse tunnustamisest ja karistuse täideviimisest juhul, kui [...] artikli 7 lõikes 3 nimetatud juhul ning juhul, kui täidesaatev riik on teinud avalduse artikli 7 lõike 4 alusel, artikli 7 lõikes 1 nimetatud juhul, on kohtuotsus seotud tegudega, mis ei ole täidesaateva riigi õigusaktide alusel kuriteona kvalifitseeritavad“.

¹⁰ Kohtuotsus Grundza, punkt 32.

¹¹ Kohtuotsus Grundza, punkt 34.

¹² Kohtuotsus Grundza, punkt 35.

¹³ Kohtuotsus Grundza, punkt 36.

¹⁴ Kohtuotsus Grundza, punkt 38.

suhtes võib kohaldada tingimust, et *teod, mille suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, on vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusaktide alusel süüteod selle koosseisu tunnustest või kirjeldusviisist olenemata*. Järelikult kehtib käesoleva ettepaneku eelmises punktis esitatud kahepoolse karistatavuse tingimuse tõlgendus ka raamotsuse 2002/584 suhtes.

35. Teiseks leidis Euroopa Kohus kohtuotsuses Grundza, et raamotsuse 2008/909 artikli 7 lõike 3 ja artikli 9 lõike 1 punkti d kontekst räägib kahepoolsele karistatavusele sellise hinnangu andmise kasuks¹⁵. Nimelt põhineb kõnealune raamotsus eelkõige vastastikuse tunnustamise põhimõttel, mis kujutab endast põhjenduse 1 kohaselt koostoimes ELTL artikli 82 lõikega 1 Euroopa Liidus kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö nurgakivi, mille alus on põhjenduse 5 kohaselt eriline vastastikune usaldus teiste liikmesriikide õigussüsteemide vastu¹⁶.

36. Euroopa Kohus lisab, et kuna kahepoolse karistatavuse tingimus on erand kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise ja karistuse täideviimise põhimõttest, tuleb kohtuotsuse tunnustamisest ja karistuse täideviimisest keeldumise põhjuse – mille alus on raamotsuse 2008/909 artikli 9 lõike 1 punktis d esitatud kahepoolse karistatavuse puudumine – kohaldamisala tõlgendada kitsalt, et piirata tunnustamata ja karistuse täide viimata jätmise juhtumeid¹⁷. Vahistamismäärust täitva liikmesriigi pädev asutus ei pea kahepoolse karistatavuse hindamisel kontrollima mitte seda, kas rikutud on vahistamismääruse teinud riigis kaitstud huvi, vaid et kas juhul, kui selline süütegu oleks toime pandud tema liikmesriigi territooriumil, oleks asutus asunud seisukohale, et rikutud on selle liikmesriigi õiguses kaitstud sarnast huvi¹⁸.

37. Vaadeldaval juhul on kontekst, mis on seotud raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõikega 4 ja artikli 4 lõike 1 punktiga 1 sama kui raamotsuse 2008/909 artikli 7 lõike 3 ja artikli 9 lõike 1 punkti d puhul. Nimelt, nagu selgub raamotsuse 2002/584 põhjendustest 6 ja 10 ning artikli 1 lõikest 2, põhineb viimane samuti vastastikuse tunnustamise põhimõttel¹⁹.

38. Kolmandaks tuleneb kohtuotsusest Grundza, et raamotsuse 2008/909 artikli 3 lõike 1 kohaselt on raamotsuse eesmärk kehtestada eeskirjad, mille kohaselt tuleb liikmesriigil selleks, et hõlbustada süüdimõistetud isiku taasühiskonnastumist, tunnustada kohtuotsust ja viia mõistetud karistus täide²⁰.

39. On tõsi, et raamotsuses 2002/584 ei öelda, et selle eesmärk on hõlbustada süüdimõistetud isiku taasühiskonnastumist. Samas viib see raamotsus sisse karistusõiguse järgi süüdi mõistetute või kahtlustatavate üleandmise lihtsustatud ja tõhusama süsteemi ja on seega mõeldud hõlbustama ja kiirendama õiguslase koostööd, et aidata saavutada eesmärki kujundada liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks, põhinedes suurel usaldusel, mis peab liikmesriikide vahel valitsema²¹. Kõnealuse raamotsuse eesmärk on eelkõige hõlbustada ja kiirendada üleandmist liikmesriikide õigusasutuste vahel ning üleantud isiku põhiõiguste austamise tagamine²². Üldisemas plaanis on Euroopa vahistamismääruse mehhanismi eesmärk

¹⁵ Kohtuotsus Grundza, punkt 39.

¹⁶ Kohtuotsus Grundza, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika.

¹⁷ Kohtuotsus Grundza, punkt 46.

¹⁸ Kohtuotsus Grundza, punkt 49.

¹⁹ Vt selle kohta 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud liikmesriigis seaduse alusel moodustatud kohus) (C-562/21 PPU ja C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).

²⁰ Kohtuotsus Grundza, punkt 50.

²¹ Vt 26. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (õigus olla ära kuulatud vahistamismäärust täitva õigusasutuse poolt) (C-428/21 PPU ja C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, punkt 38 ning seal viidatud kohtupraktika).

²² Vt 26. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (õigus olla ära kuulatud vahistamismäärust täitva õigusasutuse poolt) (C-428/21 PPU ja C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, punkt 58).

võidelda sellise isiku karistamata jäämise vastu, kes viibib muul territooriumil kui see, kus ta kuriteo väidetavalt toime pani²³. Need eesmärgid eeldavad minu arvates – samuti nagu raamotsuse 2008/909 puhul – raamotsuses 2002/584 sätestatud kahepoolse karistatavuse tingimuse kitsast tõlgendamist.

40. Neil asjaoludel tundub, et vastupidi sellele, mida KL oma kirjalikes seisukohtades väidab, on võimalik kohtuotsuses Grundza antud tõlgendus üle kanda raamotsuse 2002/584 sätetele. Seega, nagu Euroopa Kohus selles kohtuotsuses²⁴ otsustas, tuleb kõnealuse raamotsuse artikli 2 lõiget 4 ja artikli 4 lõiget 1 tõlgendada nii, et kahepoolse karistatavuse tingimus on täidetud sellises olukorras, millega on tegemist põhikohtuasjas, kui kuriteo aluseks olevad faktilised asjaolud, mis on kajastatud vahistamismääruse teinud liikmesriigi pädeva asutuse kohtuotsuses, annaksid juhul, kui need oleksid aset leidnud vahistamismäärust täitva liikmesriigi territooriumil, aluse kohaldada kriminaalkaristust selle riigi territooriumil.

41. Käesoleval juhul selgub eelotsusetaotlusest, et Itaalia õiguse alusel „hävitamiseks ja rüüstamiseks“ kvalifitseeritud kuritegu ei kuulu raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõikes 2 sätestatud 32 kuriteo loetellu. Sellistel asjaoludel võib vastavalt kõnealuse raamotsuse artikli 2 lõikele 4 ja artikli 4 lõikele 1 ning kooskõlas Prantsuse õigusega teha KLi üleandmise tingimuseks selle, et asjaolud, mille tõttu Euroopa vahistamismäärus tehti, kujutavad endast kuritegu vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt.

42. Seejuures, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab, nõuab Itaalia õiguse kohaselt „hävitamise ja rüüstamisena“ kvalifitseeritud kuritegu, et kõnealused teod oleksid sellised, mis – erinevalt Prantsuse õigusest – häirivad avalikku korda. Kõnealune kohus peab seda isegi kuriteo „oluliseks tunnuseks“. Tuleb siiski märkida, et avaliku korra rikkumise tingimus on seotud nimetatud kuriteo *koosseisutunnustega*, mitte aga teo endaga, nagu selle on toime pannud tagaotsitav ja nagu see on märgitud Euroopa vahistamismääruses²⁵. Kuid nagu Euroopa Kohus on otsustanud, ei pea kuriteo koosseisutunnused, nagu need on määratletud vastavalt vahistamismääruse teinud liikmesriigi ja vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguses, või selle kuriteo nimetus või klassifikatsioon vastavates riigisisestes õigusaktides, täielikult kattuma²⁶.

43. Lisaks sellele tuleneb Euroopa Kohtu praktikast samuti, et vahistamismäärust täitva liikmesriigi pädev asutus peab kahepoolse karistatavuse hindamisel kontrollima, kas juhul, kui kõnealune süütegu oleks toime pandud selle liikmesriigi territooriumil, oleks selle riigi õigusega kaitstud sarnane huvi loetud kahjustatuks²⁷. „Hävitamiseks ja rüüstamiseks“ kvalifitseeritud kuritegu on osaliselt määratletud sellega, et tekitatakse kahju ühe või mitme isiku varale ja põhjustatakse eraomandi rikkumisest tulenevat sotsiaalset kahju²⁸. Käesoleval juhul, nagu nähtub

²³ Vt 17. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus) (C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, punkt 62).

²⁴ Vt kohtuotsuse Grundza punkt 54.

²⁵ Nagu märkis kohtujurist Bobek oma ettepanekus kohtuasjas Grundza (C-289/15, EU:C:2016:622, punkt 51), nõuab kahepoolse karistatavuse hindamine sisuliselt kahte etappi: 1) *delokaliseerimine*, mis tähendab, et tuleb võtta vahistamismääruse teinud riigis toime pandud teo põhitunnused ning analüüsida seda tegu nii, nagu see oleks toime pandud vahistamismäärust täitvas riigis, ning 2) nende põhitunnuste *subsumeerimine* vahistamismäärust täitva riigi õiguses määratletud kuriteo alla.

²⁶ Vt käesoleva ettepaneku punkt 32.

²⁷ Vt käesoleva ettepaneku punkt 36.

²⁸ Vt käesoleva ettepaneku punkt 17, milles osutatakse eelotsusetaotlusele. Oma kirjalikes seisukohtades väitis KL, et „hävitamise ja rüüstamisena“ kvalifitseeritava kuriteo puhul kaitstav sotsiaalne väärtus ei ole mitte varad ja omand, vaid avalik kord ja rahu. Kuid Euroopa Liidu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamist puudutavad küsimused, mis liikmesriigi kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille täpsuse kontrollimine ei ole Euroopa Kohtu ülesanne, on asjakohased (25. novembri 2021. aasta kohtuotsus Finanzamt Österreich (arenguabitöötaja perehüvitis), C-372/20, EU:C:2021:962, punkt 54). Sellistel asjaoludel tuleb viidata eelotsusetaotlusele, mis puudutab kaitstud huvi kindlaksmääramist „hävitamise ja rüüstamisena“ kvalifitseeritud kuriteo kontekstis.

eelotsusetaotlusest, on selle kuriteo kontekstis osutatud teod Prantsusmaal kriminaalkorras karistatavad ning kõne all olev huvi on kaitsta asjaomase vara omanikke. Seega on vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusega kaitstud huvi sarnane vahistamismääruse teinud liikmesriigi omaga.

44. Seega ei tundu asjaolu, et avaliku korra rikkumine on vahistamismääruse teinud liikmesriigis „hävitamise ja rüüstamisena“ kvalifitseeritud kuriteo koosseisutunnus, olevat asjakohane, kui täitev õigusasutus kontrollib vastavust kahepoolse karistatavuse tingimusele.

45. Seetõttu teen ettepaneku vastata esimesele küsimusele, et raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõiget 4 ja artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendes sätetes sätestatud kahepoolse karistatavuse tingimus on täidetud juhul, kui Euroopa vahistamismäärus on tehtud seoses tegudega, mis vahistamismääruse teinud liikmesriigis on käsitatavad sellise kuriteona, mis hõlmab avaliku korra rikkumist, kui sellised teod on kriminaalkorras karistatavad ka vahistamismäärust täitvas liikmesriigis, ilma et see avaliku korra rikkumise koosseisutunnus oleks nõutav.

B. Teine ja kolmas eelotsuse küsimus

46. Oma teise ja kolmanda küsimusega, mida tuleb vaadelda koos, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, et kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõiget 4 ja artikli 4 lõiget 1 ning harta artikli 49 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et täitev õigusasutus ei saa keelduda karistuse täideviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisest olukorras, kus karistus vastab rohkem kui ühe teo toimepanemisele tagaotsitava poolt, mis on vahistamismääruse teinud liikmesriigis käsitatavad ühe kuriteona, isegi kui mõni neist tegudest ei ole vahistamismäärust täitvas liikmesriigis kriminaalkorras karistatav.

1. Vastuvõetavus

47. Oma kirjalikes seisukohtades märkis Itaalia valitsus, et cour d'appel d'Angers' (Angers' apellatsioonikohus) eeluurimiskolleegiumi väitel ei olnud põhikohtuasjas seitsmest Itaalia karistusseadustiku artiklis 419 nimetatud „hävitamise ja rüüstamisena“ kvalifitseeritavast teost kahe puhul täidetud kahepoolse karistatavuse tingimus²⁹. See eeluurimiskolleegium märkis, et nende kahe teo puhul määratleti KL üksnes asjaomase krediidasutuse ja sõiduki läheduses viibinud isikuna, ilma et ta oleks tegelikult vara hävitamise toimingutes osalenud. Eelotsusetaotluse esitanud kohus järeldas selle põhjal, et kuna Prantsuse õiguse kohaselt on vara hävitamise, kahjustamise või rikkumisega seotud kuriteoga tegemist ainult siis, kui süüdistatav on ise toime pannud sellega seotud konkreetsed teod, siis põhjendas kõnealune eeluurimiskolleegium oma otsust sellega, et kahe kõnealuse teo puhul ei ole kahepoolse karistatavuse tingimus täidetud.

48. Itaalia valitsuse sõnul ei tõstata kõnealune eeluurimiskolleegium tegelikult mitte küsimust kahepoolse karistatavuse tingimuse kohaldamisest, vaid tõendamisprobleemi, leides, et pole esitatud tõendeid selle kohta, et KL oleks teatud talle omistatud teod toime pannud. Teine ja kolmas küsimus on seega osaliselt vastuvõetamatud, kuna need viitavad harta artiklile 49, mis käsitleb kuritegude ja karistuste seaduses sätestatuse ja proportsionaalsuse põhimõtet, samas kui need oleksid pidanud viitama harta artiklile 48, mis käsitleb süütuse presumptsiooni ja

²⁹ Kõnealune valitsus juhib tähelepanu sellele, et Itaalia õigus võimaldab karistada nii tegelikku tegude toimepanijat kui ka iga isikut, kes osaleb oma tahtliku aktiivse või passiivse käitumisega kuriteo toimepanemises.

kaitseõigusi. Lisaks sellele, kuna teatud teod, mida Itaalia õiguse kohaselt kvalifitseeritakse „hävitamise ja rüüstamisena“, ei ole Prantsuse õiguse kohaselt kuriteod, siis on need seotud harta artikli 49 lõikega 1, mitte selle artikli lõikega 3, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus oma kolmandas küsimuses tugines.

49. Sellega seoses tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohus lähtus oma otsuses eeldusest, et kaks neist seitsmest teost, milles KLi süüdistatakse „hävitamise ja rüüstamisena“ kvalifitseeritud kuriteo raames, ei ole Prantsuse õiguse kohaselt kriminaalkorras karistatavad. Seda eeldust, mis tuleneb nende kahe teo toimepanemise asjaolude uurimisest, ei ole eelotsusetaotluse raames arutatud. Oma küsimustes ei käsitle kõnealune kohus mitte asjaomaste faktiliste asjaolude tõendamist, vaid sellest olukorrast tulenevaid tagajärgi kahepoolse karistatavuse tingimuse tõlgendamisel liidu õiguse tähenduses ja kõnealuse Euroopa vahistamismääruse täitmisel.

50. Eelkõige on eelotsusetaotluse esitanud kohtul kahtlusi selle kohta, kas see tingimus on täidetud niisugusel juhul nagu põhikohtuasjas. Seega on minu arvates ilmne, et esitatud küsimused puudutavad liidu õiguse tõlgendamist ning vastus neile küsimustele on eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses oleva vaidluse lahendamiseks tarvilik ja asjakohane. Seetõttu olen seisukohal, et teine ja kolmas küsimus on tervikuna vastuvõetavad.

2. Sisulised küsimused

51. Käesolevas asjas soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõike 4 ja artikli 4 lõike 1 ning harta artikli 49 lõike 3 kohaselt on kahepoolse karistatavuse tingimusele vastamise eelduseks asjaolu, et kõik teod, millega seoses vahistamismääruse teinud liikmesriigis on esitatud süüdistus ühes kuriteos, peavad olema kuritegudena käsitatavad ka vahistamismäärust täitvas liikmesriigis.

52. Teatud nüanssidega teevad Prantsuse ja Itaalia valitsus ning komisjon ettepaneku vastata sellele küsimusele eitavalt, samas kui KL soovitab vastata jaatavalt.

53. Sellega seoses vaatlen kahepoolse karistatavuse tingimuse ulatust seoses ühe kuriteoga (a) ja seejärel proportsionaalsuse põhimõtte järgimist harta artikli 49 lõike 3 alusel (b).

a) Kahepoolse karistatavuse tingimuse ulatus ühe kuriteo puhul

54. Esiteks, nagu juba märgitud, tuleneb kõnealuse raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõike 4 sõnastusest, et kuriteo koosseisu tunnused, nagu need on määratletud vastavalt vahistamismääruse teinud liikmesriigi ja vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguses, või selle kuriteo nimetus või klassifikatsioon vastavates liikmesriigi õigusaktides ei pea *täielikult kattuma*³⁰. Seega ei nõua see säte, et kõik Euroopa vahistamismääruses osutatud ühe kuriteo koosseisu kuuluvad teod kujutaksid endast kuritegu vahistamismäärust täitvas liikmesriigis.

55. Ühtlasi tuleb raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõike 4 ja artikli 4 lõike 1 kontekstis märkida, et selle raamotsuse eesmärk on süüdimõistetute või kriminaalõigusrikkumises kahtlustatavate üleandmise uue lihtsustatud ja tõhusama süsteemi sisseviimisega hõlbustada ja kiirendada õiguslast koostööd, et aidata saavutada eesmärki kujundada Euroopa Liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks, põhinedes suurel liikmesriikidevahelisel usaldusel. Vastastikuse

³⁰ Vt selle kohta kohtuotsus Grundza, punkt 35.

tunnustamise põhimõte on väljendatud kõnealuse raamotsuse artikli 1 lõikes 2, millega nähakse ette eeskiri, et liikmesriigid on kohustatud täitma mis tahes Euroopa vahistamismäärust selle põhimõtte alusel ja vastavalt selle raamotsuse sätetele. Sellest tuleneb, et vahistamismäärust täitvad õigusasutused võivad põhimõtteliselt keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest vaid ammendavalt loetletud alustel, mis on ette nähtud raamotsuses 2002/584, ning Euroopa vahistamismääruse täitmisele võib seada üksnes mõne raamotsuse artiklis 5 ammendavalt ette nähtud tingimuse. Seega on Euroopa vahistamismääruse täitmine reegel ning selle täitmata jätmist käsitatakse erandina, mida tuleb *tõlgendada kitsalt*³¹. See kontekst räägib selle kasuks, et kahepoolse karistatavuse tingimust tuleb tõlgendada nii, et selle tingimuse täitmiseks on piisav, kui Euroopa vahistamismääruses märgitud ühest kuriteost, mis koosneb mitmest teost, on vaid osa vahistamismäärust täitvas liikmesriigis kriminaalkorras karistatavad.

56. Mis puudutab raamotsuse 2002/584 artiklis 4 loetletud vabatahtliku täitmata jätmise aluseid, siis nagu Euroopa Kohus on märkinud, tuleneb selle artikli sõnastusest ja eelkõige tegusõna „võima“ kasutamisest koos tegusõnaga „keelduda“, kui lause alus on vahistamismäärust täitev õigusasutus, et sellel õigusasutusel endal peab olema kaalutusõigus küsimuses, kas keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest artiklis 4 nimetatud alustel või mitte³². Sellest järeldub, et kui liikmesriigid otsustavad üle võtta ühe või mitu kõnealuse raamotsuse artiklis 4 ette nähtud täitmata jätmise vabatahtlikku alust, ei saa nad ette näha, et õigusasutused on kohustatud keelduma mis tahes Euroopa vahistamismääruse täitmisest, mis vormiliselt kuulub nende aluste kohaldamisalasse, ilma et neil oleks võimalik arvesse võtta iga konkreetse juhtumi asjaolusid³³.

57. Käesoleval juhul tuleneb eelotsusetaotlusest, et osa Euroopa vahistamismääruses viidatud „hävitamise ja rüüstamisena“ kvalifitseeritud tegudest kuulub täitvas liikmesriigis selliste süüdistuste alla, nagu vargus koos kahjustamisega, lõhkumine või kahjustamine. Minu arvates ei võimalda selline olukord vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutusel, sealhulgas talle antud kaalutusõiguse piires, keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest raamotsuse 2002/584 artikli 4 lõike 1 punktis 1 osutatud põhjusel.

58. Ühtlasi on vastavalt kõnealuse raamotsuse artikli 1 lõikele 1 Euroopa vahistamismääruse mehhanismi eesmärk võimaldada tagaotsitav vahi alla võtta ja üle anda, et – raamotsuse eesmärki silmas pidades – kuritegu ei jääks karistamata ja sellisele isikule saaks esitada süüdistuse ja talle määratud vabadusekaotusliku karistuse saaks täide viia³⁴. Kuid nagu Prantsuse valitsus oma kirjalikes seisukohtades märkis, viiks tõlgendus, mille kohaselt keeldutakse Euroopa vahistamismääruse täitmisest põhjusel, et osa tegudest, mis on karistatavad vahistamismääruse teinud liikmesriigis, ei ole karistatavad vahistamismäärust täitvas liikmesriigis, selleni, et süüdimõistetud isik jääks karistamata kõigi kõnealuste tegude eest, sealhulgas nende eest, mis on karistatavad mõlemas kõnealuses liikmesriigis.

59. Neil asjaoludel leian, et põhikohtuasjas on kahepoolse karistatavuse tingimus täidetud, kuna osa Euroopa vahistamismääruses nimetatud tegudest on vahistamismäärust täitvas liikmesriigis kriminaalkorras karistatavad. Seega ei ole vastuseks eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusele

³¹ Vt selle kohta 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus *Openbaar Ministerie* (vahistamismääruse teinud liikmesriigi seaduse alusel moodustatud kohus) (C-562/21 PPU ja C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, punktid 42–44 ja seal viidatud kohtupraktika).

³² Vt 29. aprilli 2021. aasta kohtuotsus X (Euroopa vahistamismäärus – *Ne bis in idem*) (C-665/20 PPU, EU:C:2021:339, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).

³³ Vt 29. aprilli 2021. aasta kohtuotsus X (Euroopa vahistamismäärus – *Ne bis in idem*) (C-665/20 PPU, EU:C:2021:339, punkt 44).

³⁴ Vt 13. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus MM (C-414/20 PPU, EU:C:2021:4, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika).

vaja teha vahet sellel, kas vahistamismääruse teinud riigi õigusasutused leiavad, et need eri teod on üksteisest lahutatavad või mitte. See asjaolu, mis pealegi kuulub kuriteo kvalifitseerimise alla, ei ole Euroopa vahistamismääruse täitmise seisukohast tõepoolest oluline³⁵.

b) Proportsionaalsuse põhimõtte järgimine harta artikli 49 lõike 3 alusel

60. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib, kas proportsionaalsuse põhimõtet harta artikli 49 lõike 3 tähenduses järgitakse, kui Euroopa vahistamismäärus tehti sellise karistuse täideviimiseks, mis mõisteti mitmest teost koosneva ühe kuriteo eest, kuid ainult osa nendest tegudest kujutab endast kuritegu vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt. See kohus leiab, et kuigi see vahistamismäärus võis olla proportsionaalne, kui see tehti, ei pruukinud see enam olla proportsionaalne täitmise ajal, mis tooks kaasa tagaotsitava isiku üleandmisest keeldumise.

61. Sellega seoses tundub mulle oluline eristada Euroopa vahistamismääruse proportsionaalsust ja mõistetud karistuse proportsionaalsust. Ühelt poolt tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et kuna selline meede, nagu Euroopa vahistamismääruse tegemine, võib riivata isiku õigust vabadusele, eeldab see kaitse, et võetakse vastu otsus, mis vastab tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele³⁶. Lisaks sellele eeldab asjaomase isiku õiguste kaitse, et vahistamismääruse teinud õigusasutus kontrollib Euroopa vahistamismääruse tegemiseks vajalike tingimuste järgimist ning hindab objektiivselt – võttes arvesse kõiki süüstavaid ja õigustavaid asjaolusid ning ilma, et esineks oht, et ta saab väljastpoolt, eelkõige täitevvõimult tulevaid juhiseid –, *kas vahistamismääruse tegemine on proportsionaalne*³⁷. Sellega seoses, nagu märkis eelotsusetaotluse esitanud kohus, peab vahistamismääruse teinud liikmesriik kontrollima enne Euroopa vahistamismääruse tegemist selle proportsionaalsust, mis kinnitab vastastikuse tunnustamise põhimõtte järgimist. Käesoleval juhul ei väida see kohus, et kõnealune Euroopa vahistamismäärus on ebaproportsionaalne.

62. Lisaks sellele, kui Euroopa vahistamismäärus tehakse karistuse täitmise eesmärgil, tuleneb vahistamismääruse proportsionaalsus mõistetud karistusest, mis peab raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõikest 1 nähtuvalt seisnema vähemalt nelja kuu pikkuses karistuses või julgeolekumeetmes³⁸. Põhikohtuasjas mõistetud karistus on sellest nelja kuu pikkusest tähtajast pikem. Neid asjaolusid arvestades leian, et Euroopa vahistamismäärus on proportsionaalne kõnealuse raamotsuse artikli 2 lõike 1 tähenduses.

63. Teiselt poolt, seoses mõistetud karistuse proportsionaalsusega, võivad liikmesriigid selle raamotsuse sätete kohaselt keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest vaid raamotsuse artiklis 3 ette nähtud täitmata jätmise kohustuslikel alustel ning raamotsuse artiklites 4 ja 4a loetletud täitmata jätmise vabatahtlikel alustel. Lisaks võib täitev liikmesriik Euroopa vahistamismääruse täitmise tingimuseks seada vaid raamotsuse artiklis 5 määratletud tingimused³⁹. Tuleb märkida, et karistuse võimalik ebaproportsionaalsus ei kuulu raamotsuses 2002/584 sätestatud mittetäitmise põhjuste hulka.

64. Samas, nagu on sätestatud kõnealuse raamotsuse artikli 1 lõikes 3, ei mõjuta see raamotsus kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on sätestatud ELL artiklis 6. Sellega seoses on Euroopa Kohus juba nõustunud, et „erandlikel asjaoludel“ võib seada liikmesriikide

³⁵ Juhin tähelepanu sellele, et Itaalia valitsus väitis oma kirjalikes seisukohtades, et arvestades „hävitamise ja rüüstamise“ kuriteo koosseisu kuuluvate eri tegude olemuslikku ühtsust, ei tundu nende tegude jagamine olevat võimalik.

³⁶ Vt selle kohta 13. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus MM (C-414/20 PPU, EU:C:2021:4, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).

³⁷ Vt selle kohta 13. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus MM (C-414/20 PPU, EU:C:2021:4, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika).

³⁸ Vt 12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (Brüsseli prokuratuur) (C-627/19 PPU, EU:C:2019:1079, punkt 38).

³⁹ 12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (Rootsi prokuratuur) (C-625/19 PPU, EU:C:2019:1078, punkt 36).

vastastikuse tunnustamise ja vastastikuse usalduse põhimõtetele piiranguid. Euroopa Kohus on selles osas nõustunud sellega, et kui teatavad tingimused on täidetud, võib vahistamismäärust täitev õigusasutus kõnealuse raamotsusega kehtestatud üleandmismenetluse lõpetada, kui üleandmine võib viia tagaotsitava ebainimliku või alandava kohtlemiseni harta artikli 4 tähenduses⁴⁰. Kuid vaadeldaval juhul tundub, et selliseid erandlikke asjaolusid ei esine. Eelotsusetaotluse esitanud kohus nimelt ei tugine KLi puhul harta artikli 47 teise lõiguga tagatud põhiõiguse – õigus õiglasele kohtulikule arutamisele – rikkumisele ega sellele, et KLi üleandmine tooks kaasa ebainimliku või alandava kohtlemise harta artikli 4 tähenduses. Lisaks ei tundu mulle, et ainuüksi asjaolu, et kõik teod, mille eest vahistamismääruse teinud liikmesriigis on esitatud süüdistus ühe kuriteo raames, ei kujuta endast vahistamismäärust täitvas liikmesriigis kuritegu, õigustab uue „erandliku asjaolu“ kehtestamist olukorras, kus tagaotsitava isiku põhiõigusi on vahistamismääruse teinud liikmesriigis järgitud.

65. Komisjon väidab, et kui Euroopa vahistamismääruses sisalduv teave ei võimalda järeldada, et vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt on süüks pandavad teod Euroopa vahistamismääruse aluseks olevad olulised asjaolud, peaks täitev õigusasutus kasutama raamotsuse 2002/584 artikli 15 lõikes 2⁴¹ sätestatud menetlust, et selgitada välja, kas vahistamismääruse teinud liikmesriigi õiguse kohaselt on võimalik karistuse jagamine *a posteriori*. Kui selline karistuse jagamine on võimalik, peaks vahistamismääruse teinud õigusasutus kaaluma vahistamismäärust täitva õigusasutuse probleemi lahendamist, tehes uue Euroopa vahistamismääruse, mis piirdub tegudega, mis kujutavad endast vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse alusel kuritegu. Kui aga selline jagamine ei ole vahistamismääruse teinud liikmesriigi õiguse kohaselt võimalik, peab vahistamismäärust täitev õigusasutus kasutama oma kaalutusõigust, võttes arvesse ühelt poolt oma õigust jätta tuginemata täitmata jätmise alusele, mis tuleneb selle õiguse vabatahtlikkusest, ja teiselt poolt karistamatuse ohtu Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise korral. Seega peaks kõnealusel asutusel olema erandkorras võimalus keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest juhul, kui teod, mille puhul kahepoolse karistatavuse tingimus on vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt täidetud, on üksnes marginaalse tähtsusega võrreldes nende tegude tähtsusega, mille puhul see tingimus ei ole täidetud.

66. See lähenemisviis mind ei veena. Esiteks kehtestati raamotsusega 2002/584 lihtsustatud ja tõhus süsteem kriminaalõigusrikkumises süüdimõistetud või kahtlustatavate isikute üleandmiseks⁴². Komisjoni tõlgenduse järgimine muudaks selle süsteemi keerulisemaks ja aeglustaks oluliselt tagaotsitava üleandmismenetlust. Teiseks ei näe see raamotsus ette, et vahistamismääruse teinud liikmesriik teeb uue Euroopa vahistamismääruse, kui karistuse jagamine on võimalik vastavalt vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusele ning isegi siis, kui see õigus võib liikmesriigiti oluliselt erineda. Kolmandaks, kuna kahepoolse karistatavuse tingimus on enamiku vaidlusaluste tegude puhul täidetud⁴³ – mida põhikohtuasjas ei ole vaidlustatud –, ei saa täitev õigusasutus minu arvates keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, arvestades selle raamotsuse loogikat ja eesmärki.

⁴⁰ 19. septembri 2018. aasta kohtuotsus RO (C-327/18 PPU, EU:C:2018:733, punktid 39 ja 40 ning seal viidatud kohtupraktika).

⁴¹ Selle sätte kohaselt, „[k]ui vahistamismäärust täitev õigusasutus leiab, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi edastatud teabest ei piisa üleandmisotsuse tegemiseks, küsib ta vajalikku lisateavet, eelkõige seoses artiklitega 3–5 ja artikliga 8, mis tuleb kiiresti saata ning võib selle saamiseks kehtestada tähtaja, võttes arvesse vajadust järgida artiklis 17 kehtestatud tähtaegu.“

⁴² Vt käesoleva ettepaneku punkt 39.

⁴³ Seetõttu ei pea ma vajalikuks uurida nende järelduste kontekstis komisjoni viidatud juhtumit, kus teod, mille puhul on kahepoolse karistatavuse tingimus täidetud, on marginaalse tähtsusega võrreldes nendega, mille puhul see tingimus ei ole täidetud.

67. Lõpuks väidab KL, et arvestades asjaomaste tegude raskust, võib põhjendatult arvata, et tema karistus oleks olnud oluliselt leebem, kui Itaalia kohus ei oleks võtnud arvesse tegusid, mida täitev õigusasutus hiljem arvesse ei võtnud. Sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus on täidetud kahepoolse karistatavuse tingimus, peab aga karistuse proportsionaalsuse põhimõtte järgimise kontrolli harta artikli 49 lõike 3 tähenduses teostama üksnes vahistamismääruse teinud õigusasutus oma liikmesriigi õiguse alusel.

68. Kõike eelnevat silmas pidades teen ettepaneku vastata teisele ja kolmandale küsimusele, et raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõiget 4 ja artikli 4 lõiget 1 ning harta artikli 49 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et vahistamismäärust täitev õigusasutus ei saa keelduda karistuse täideviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisest olukorras, kus karistus vastab mitmele teole, mille on toime pannud tagaotsitav, mis on vahistamismääruse teinud liikmesriigis käsitatavad ühe kuriteona, isegi kui mõni neist tegudest ei ole vahistamismäärust täitvas liikmesriigis kriminaalkorras karistatav.

V. Ettepanek

69. Esitatud põhjendusi arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Cour de cassationi (kassatsioonikohus, Prantsusmaa) eelotsuse küsimustele järgmiselt:

1. Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta, artikli 2 lõiget 4 ja artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendes sätetes sätestatud kahepoolse karistatavuse tingimus on täidetud juhul, kui Euroopa vahistamismäärus on tehtud seoses tegudega, mis vahistamismääruse teinud liikmesriigis on käsitatavad sellise kuriteona, mis hõlmab avaliku korra rikkumist, kui sellised teod on kriminaalkorras karistatavad ka vahistamismäärust täitvas liikmesriigis, ilma et see avaliku korra rikkumise koosseisutunnus oleks nõutav.
2. Raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõiget 4 ja artikli 4 lõiget 1 ning harta artikli 49 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et täitev õigusasutus ei saa keelduda karistuse täideviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisest olukorras, kus tegemist on mitme teoga, mille on toime pannud tagaotsitav, mis on vahistamismääruse teinud liikmesriigis käsitatavad ühe kuriteona, isegi kui mõni neist tegudest ei ole vahistamismäärust täitvas liikmesriigis kriminaalkorras karistatav.